

Norwegia chce śledzić zakupy żywności obywateli

To już się dzieje. Norwegia zmierza w kierunku społeczeństwa całkowicie kontrolowanego, gdzie państwo chce wiedzieć wszystko, co robisz.

Wcześniej pisano o tym, że Norwegia jest wiodącym krajem, jeśli chodzi o cyfrowy dowód osobisty. Jest to niemalże konieczność, aby prowadzić nowoczesne życie. Ludzie muszą go używać do bankowości internetowej i wielu innych rzeczy. Teraz okazuje się, że Norwegia chce mieć jeszcze większą kontrolę nad obywatelami. Centralne Biuro Statystyki Państwowej (SSB) w Norwegii żąda obecnie wiedzy na temat zakupów żywności przez obywateli i śledzenia wszystkich płatności kartą.

Biuro to odegrało kluczową rolę w tworzeniu „rejestru ludowego” w Norwegii po drugiej wojnie światowej, dzięki czemu ludzie otrzymali unikalny numer identyfikacyjny zwany „numerem urodzenia”. Biuro to już wie, gdzie ludzie mieszkają i jakie mają dochody, ale teraz chce również śledzić dokładnie wszystko, co kupujesz w sklepie spożywczym. Chcą znać każdy pojedynczy artykuł spożywczy, który kupujesz. Państwo norweskie chce dosłownie wiedzieć, co jadłeś na obiad!

To idzie za daleko. To ostatnie posunięcie jest w istocie bardzo daleko idącym krokiem w kierunku społeczeństwa kontrolowanego. Idziemy teraz pełną parą do przodu. Prawie wszystkie duże sieci sklepów spożywczych w Norwegii muszą udostępniać państwu dane dotyczące paragonów. Wymogły również

na firmie obsługującej terminale kart płatniczych, zwanej Nets, udostępnianie państwu szczegółowych informacji o wszystkich transakcjach. Około 80% płatności kartą w sklepach spożywczych w Norwegii odbywa się za pośrednictwem tej właśnie firmy. „Sprzężenie z transakcjami płatniczymi dokonywanymi kartą debetową i paragonami sklepów spożywczych pozwala SSB [państwowemu biuru statystycznemu] połączyć transakcje płatnicze i paragony w ponad 70% codziennych zakupów spożywczych” – podało państwowe biuro w oświadczeniu na swojej stronie internetowej.

Spróbujcie to sobie wyobrazić! Norwegia zamierza połączyć szczegóły płatności dokonywanych kartą z paragonami ze sklepów spożywczych, aby dowiedzieć się dokładnie, jaki rodzaj żywności ludzie kupują i kto ją kupuje. Innymi słowy, Norwegia będzie śledzić dokładnie, jaki rodzaj żywności kupują obywatele. Mówimy tu o nowym poziomie kontroli państwowej.

Państwo będzie wiedziało, co jadłeś na śniadanie, obiad, kolację, wszystko. Cola, szynka, kurczak, stek, jak kto woli. Państwo będzie to wszystko widzieć. Państwo będzie śledzić wszystkie płatności Norwegii. Mówimy tu o ogromnych ilościach danych. Państwowy urząd statystyczny będzie zbierał 2,4 miliona paragonów KAŻDEGO dnia i jakieś 1,6 miliarda transakcji kartami rocznie. Aha, i jeszcze to. Te dane nie zostaną usunięte po ich zebraniu, jak podaje NRK.

Dane te zostaną następnie połączone z paragonami ze sklepu i wykorzystane do ustalenia, co dokładnie ludzie kupili. To jest przerażające!

Tak więc nie tylko państwo zbiera dane o wszystkich transakcjach kartą i łączy je z paragonami ze sklepów, aby dowiedzieć się, co dokładnie kupujesz, ale także będzie przechowywać te dane w nieskończoność. Państwo chce wiedzieć o tobie wszystko!

Jedna z sieci sklepów spożywczych o nazwie NorgesGruppen jest

bardzo niezadowolona z tego nowego śledzenia, mówiąc, że złoży skargę w tej sprawie, ponieważ twierdzi, że jest to „bardzo inwazyjne w odniesieniu do danych osobowych naszych klientów, że nie możemy się na to zgodzić bez zwrócenia się o wskazówki do Datatilsynet [organu ochrony danych osobowych w Norwegii]”.

Nawet Nets, firma zajmująca się płatnościami kartami jest krytyczna wobec tego procederu, twierdząc, że takie śledzenie może być „problematyczne i inwazyjne dla poszczególnych obywateli”.

Urząd Statystyczny twierdzi, że informacje te mogą być wykorzystane między innymi przez władze zdrowotne do obliczenia rozwoju konsumpcji żywności w Norwegii i sprawdzenia, jak to się różni w poszczególnych obszarach geograficznych. Mówią, że jest to ważne, aby znaleźć „regionalne, demograficzne i społeczne różnice w konsumpcji żywności”. Ponadto twierdzą, że te informacje o płatnościach mogą być wykorzystane do uzyskania statystyk o tym, którzy obywatele korzystają z prywatnej opieki zdrowotnej i ile pieniędzy na nią wydają.

Więc nie tylko zamierzają śledzić zakupy żywności przez obywateli, ale także śledzą inne rzeczy, takie jak osoby płacące za prywatną opiekę zdrowotną (w przeciwieństwie do korzystania z publicznej opieki zdrowotnej, która zresztą również sporo kosztuje w Norwegii). To jest torowanie drogi do społeczeństwa totalnej kontroli. (...) To, co widzimy obecnie, jest bardzo przerażające. Państwo próbuje zdobyć całkowitą kontrolę nad życiem ludzi i mikrozarządzać każdym drobnym szczegółem ich życia.

Jedynym sposobem na odrzucenie śledzenia zakupów przez państwo będzie użycie gotówki. Ale pytanie brzmi, jak długo będzie to dozwolone, ponieważ społeczeństwo bezgotówkowe jest coraz bardziej forsowane. A teraz może zaczniecie rozumieć, dlaczego to bezgotówkowe społeczeństwo jest forsowane... Aby państwo mogło kontrolować wszystko, co robicie. (...)

Apoteoza wojny

Jest taki obraz Wasilija Wierieszczagina, powstały w 1871 roku, pt. Apoteoza wojny. Pokazana na nim piramida z ludzkich czaszek na pustyni w otoczeniu czarnego ptactwa wraz z dedykacją autora na ramie: „wszystkim zdobywcom, minionym, współczesnym i przyszłym”, powinna stać się memento dla możliwych tego świata, od których zależą losy wojny na Ukrainie: od Putina po Zełenskigo, od Bidena po wszystkich jego popleczników, od Franciszka po wszystkich arcykapłanów każdej religii i wiary.

Dlaczego Wam, decydentom, wszystkim mężom i żonom stanu, dostojnikom, eminencjom i ekscelencjom brakuje skuteczności w wołaniu o pokój? Dlaczego wasz Bóg jest bogiem wojny, a nie bogiem pokoju? Zamknijcie drzwi świątyni Janusa! Zamknijcie Portae Belli! Czas zawiesić działania zbrojne i zacząć rozmawiać o pokoju. Jeśli ktokolwiek cokolwiek pamięta z łaciny, a nawet gdy nigdy się jej nie uczył, niech zajrzy do internetu i zrozumie zawołanie, które i nam współczesnym powinno stać się bliskie: *Iane, fac aeternos pacem pacisque ministros!* („Janusie, uczynь wiecznymi pokój i zsyłających pokój!”). Nadchodzi czas, aby odpowiedzieć sobie na podstawowe pytanie:

w czym interesie jest ta wojna?

Ludzie ponoszą ofiary, a świat bezradnie przygląda się tragedii. Poprzez media masowe jesteśmy świadkami w czasie rzeczywistym rozlewu krwi i eskalacji przemocy. Nawet gdy wojna zwalnia nas z dylematu rozstrzygania, kto jest agresorem a kto ofiarą, bo wszystko wydaje się oczywiste, trzeba przejść do kolejnego stadium wartościowania – cui bono? **Komu ta wojna jest na rękę? Komu służy? Dlaczego ktoś programuje, że ma trwać długo i przyczynić się do wykrwawienia stron?**

Gdy ludzie skupiają się pod jedną flagą i nie mają dylematów moralnych, przestają myśleć. Wybór jest oczywisty: my stajemy po stronie dobra, walcząc ze złem. My szlachetni i prawi, a naprzeciw nas barbarzyńcy, obcy i wrodzy. Przestaje obowiązywać jakaś krępująca dotąd poprawność polityczna: walczymy przecież z rzeźnikiem i opryszkim stojącym na czele państwa rozbójniczego. Przypisujemy sobie prawo do osądzania zbrodniarzy, gdyż po naszej stronie jest nie tylko patriotyczna racja, ale i jednoznaczność moralna. Do tego Historia opromieni blaskiem nasze heroiczne myślenie i odważne, choć nie zawsze mądre wypowiedzi.

W sytuacjach wojny szczególnie nasilają się w psychice ludzkiej błędy w postrzeganiu Według **Janusza Reykowskiego**, bezpardonowej walce sprzyjają takie środki, jak:

– **Autogloryfikacja strony**, po której się stoi: jeśli ktoś wyraża zdanie odmienne, zostaje postrzegany jako osoba znajdująca się po przeciwnej stronie, a wtedy wiadomo, co myśleć o takim człowieku. Odmawia mu się kwalifikacji moralnych, przypisuje się brak charakteru i brak rozumu. Nawet bliscy starają się unikać takiej osoby, albo przynajmniej nie rozmawiać z nią na wiadome tematy.

– **Aksjologizacja konfliktu i dehumanizacja oponenta**: oznacza ona wykluczenie z kategorii moralnej, jaką stanowi osoba ludzka. Jest to podważanie czyjegoś statusu ludzkiego. To

kluczowe zjawisko w uprzedzeniach, rasizmie i dyskryminacji. Zaangażowani w konflikt w miarę upływu czasu stają się coraz mniej zdolni zrozumieć czyjeś położenie. Przestaje się rozumieć racje oponenta, bo on racji po prostu nie ma. Druga strona z założenia jest pozbawiona wszelkiej moralności, jest żadna wygranej, nic więcej. Dlatego pozbawia się ją cech ludzkich. Nie jest to partner, ale raczej przeciwnik, którego należy bezwzględnie zwalczać, nie można z nim rozmawiać, dyskutować, zawierać porozumienia, nie ma po prostu z kim tego robić.

– **Selektywność percepcji i ślepota poznawcza:** na podstawie mechanizmu projekcji dostrzega się tylko własne cechy pozytywne, a cechy negatywne przypisuje się drugiej stronie. Strony dostrzegają różnice między sobą, które wartościują negatywnie. To, co u danej strony jest uzasadnione, wydaje się nie do przyjęcia u drugiej strony.

– **DIALOG GŁUCHYCH:** oznacza, że strony nie słuchają tego, co jest przekazywane. Dezawuuują głosy przeciwnika, zagłuszają je; koncentrują się wyłącznie na własnej interpretacji, której nadaje się miano niepodważalnej prawdy.

– **Etykietowanie:** ma związek z mechanizmem naznaczenia, związanym z dyskredytacją i stygmatyzacją; deprecjonowaniem poprzez „przypinanie komuś etykiety”; etykieta wroga oznacza antycypowanie zachowań wrogich, których należy się spodziewać i na które trzeba być przygotowanym; w tych procesach ujawnia się mechanizm „samospełniającego się proroctwa”, powstaje błędne koło reakcji i kontrreakcji; wrogość, która może zrazu być tylko wynikiem wyobraźni, może przerodzić się w otwarty konflikt.

– **Zubożenie intelektualne i uproszczenia poznawcze:** pod wpływem napięć percepcja rzeczywistości jest ograniczona. Świat jest oceniany w kategoriach czarno-białych. W jasnych barwach postrzega się samego siebie, a w ciemnych tonacjach pokazuje się drugą stronę. Temu zjawisku towarzyszy

ograniczanie liczby pomysłów, konstruktywnych rozwiązań. Racje schodzą na plan dalszy, a intelektem rządzą emocje. Upraszczenie rzeczywistości prowadzi do jej fałszowania. Strona wyolbrzymia własną pozytywną rolę, na przykład przyjmuje na siebie rolę obrońcy przed złem.

– **Substytucja celów:** głównym celem staje się pokonanie oponenta za wszelką cenę, danie mu nauczki.

– **Autystyczna wrogość i konieczność użycia przemocy:** obserwuje się sukcesywne narastanie wrogich uczuć, całkowity brak kontaktu, narastanie barier porozumienia. Pojawiają się przedwczesne oceny oponenta w kategoriach jego słabości bądź bezwartościowości. Narastają fantazje wokół celów drugiej strony, tworzą się lub odżywają mity i legendy. Łatwo wtedy o zerwanie komunikacji i sięgnięcie do siły. Pojawiają się bowiem tendencje do użycia zdecydowanych środków wobec drugiej strony. Ponieważ to, czego bronią oponenti – nie jest słuszne, zatem trzeba ich zaatakować.

– **Gotowość do poświęceń:** wzrasta nie tylko agresja wobec strony przeciwnej. Określony sposób postrzegania konfliktu wywołuje także gotowość do ponoszenia ofiar na rzecz swojej strony. Nie przeraża wizja strat, a wręcz odwrotnie, odczuwa się satysfakcję z tego, że grożą cierpienia, że robi się coś, co jest bardzo niebezpieczne.

Na co wszyscy czekają?

W sytuacji, kiedy strona rozpatruje rzecz jedynie ze swojego punktu widzenia, szanse na porozumienie są nikłe. Jest to podstawowy błąd percepcyjny. Inne tego rodzaju błędy to: sądzenie innych na podstawie własnych uprzedzeń i podejrzliwości oraz obwinianie innych za swoje błędy. Mając świadomość owych zakłóceń w postrzeganiu stron konfliktu świadomi uczestnicy zdarzeń podejmują nieraz próby organizowania tzw. sesji wymiany wizerunków (w postaci rozmaitych nieformalnych spotkań). Dostarczają one okazji do

analiz źródeł nieporozumień i fałszywych mniemań. Dlatego dyplomacja ciągle ma do odegrania istotną rolę, a dobre usługi i mediacja nie powinny zniknąć z pola widzenia, wbrew wielu pryncypialnym sprzeciwom.

Patrząc na dzisiejsze reagowanie na to, co dzieje się na Ukrainie, można odnieść wrażenie, że zapanował powszechnie syndrom myślenia grupowego, wpływający na wypaczenie procesu podejmowania decyzji. Polega on na wytworzeniu się w skali masowej specyficznego sposobu myślenia, wpływającego w konsekwencji na poczynania skonfliktowanych i wojujących stron. Najczęściej dążenie do jednomyślności warunkuje podejmowanie decyzji ze szkodą dla realistycznej oceny przesłanek planowanych posunięć, jak i ich rezultaty.

Pośród symptomów myślenia grupowego występują m.in.: złudzenie bezpieczeństwa, co skłania do podejmowania działań ryzykownych; zbiorowe usprawiedliwianie; przekonanie o moralnej wyższości każdej ze stron; popełnianie wielu błędów percepcyjnych, wymienionych wyżej; konsolidacja grupowa, knebłowanie dysydentów; autocenzura poglądów niezgodnych z przekonaniami grupy; złudzenie jednomyślności; pojawienie się „strażników”, ochraniających grupę przed odmiennymi poglądami. Zjawisko to zostało przedstawione w literaturze na przykładzie sztabów prezydentów USA, odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji w czasie kryzysów międzynarodowych, m.in. w czasie kryzysu karaibskiego w 1962 r. (Irving L. Janis, „Victims of Groupthink: A Psychological Study of Foreign-Policy Decisions and Fiascoes”, Houghton Mifflin, Boston 1972).

Ostatnio trafnie zjawisko myślenia życzeniowego przedstawił gdański pisarz i profesor **Stefan Chwin**, mówiąc, że „nikt nie chce wiedzieć, co naprawdę się dzieje na Ukrainie. Wszyscy czekamy na to, że Dawid zwycięży Goliata, zapominając, że żaden Dawid nigdy nie zwyciężył żadnego Goliata, z wyjątkiem bohatera biblijnego o raczej niepewnym istnieniu”. Na dodatek ludzie popadają w „bzik patriotyczny”, demonstrując wrogość do

wszystkiego, „co ruskie” (nawet do ulubionych przez wielu pierogów). Świadczy to o bezmyślnym zachłystywaniu się swoją wyższością moralną i uspokajaniu sumienia, podczas gdy rzeczywistość jest absolutnie głucha na takie rozpaczliwe i obłądne manifesty.

Obecnie wszelkie antywojenne manifesty, apele i odezwy ludzi osamotnionych w przeciwstawianiu się prowojennej euforii odrzuca się jako przejaw defetyzmu i stronnictwa wobec Rosji. W wojennym uniesieniu antymilitaryzm i pacyfizm nie mają żadnej siły edukacyjnej ani skuteczności perswazyjnej. Wielu ludzi zapomina wszystkie okropności wojny (nawiązuję tu do genialnego cyklu rycin **Francisca Goi z lat 1811-1816**), mimo że już w szkole choćby poprzez literaturę każde niemal dziecko dowiaduje się, że wojna jest nikczemną i podłą niesprawiedliwością, źródłem bezgranicznych nieszczęść ludzkich.

A jednak wojna kusi heroizacją i budowaniem nowych mitologii. Jej „czar” wyrażany w poezji i pieśni, w paradach i ceremoniałach, w masowych pochodach i złotach przenika wychowanie dzieci, a tam, gdzie militaryzacja społeczeństwa i państwa osiąga wymiar patriotycznego imperatywu, legitymizuje wszystkie doktryny i tłamsi racjonalną kalkulację. W wojennych uniesieniach wykuwają się nowe tożsamości, które następne pokolenia przekuwają w spiżowe monumenty i granitowe mauzolea. Martyrologia staje się częścią narodowej epopei, opartej na sakralizacji bohaterów, ale i na pielęgnowaniu nienawiści i żądzy odwetu. Pamięć o wrogu pozwala na skuteczną konsolidację społeczeństwa i cierpliwość w oczekiwaniu na powetowanie krzywd.

Kapitulacja którejkolwiek ze stron prowadzi do długotrwałej traumy, opartej na gorzkiej prawdzie o swojej słabości, poczuciu zdrady i upokorzenia. Największy cios idealizacji i pochwale wojny zadaje uświadomienie sobie, że była ona rozwiązaniem beznadziejnie głupim i irracjonalnym. Przyniosła bowiem niewyobrażalne szkody, a żadnego pożytku. W kategoriach

pozarozumowych prowadziła do ekstatycznych uniesień i ekstremalnych poświęceń. W rezultacie jednak okazała się szaleństwem, którego skutki odczuwać będą kolejne pokolenia poprzez szukanie winnych, przeprowadzanie rozliczeń, przywracanie normalności oraz leczenie depresji i nerwic.

Trudno wyobrazić sobie następne dekady, a nawet najbliższe lata stosunków rosyjsko-ukraińskich. Nie brakuje wprawdzie pomysłów na upokorzenie Rosji i na włączenie Ukrainy do struktur zachodnich, ale wszystko zależy od sposobu zakończenia tej absurdalnej wojny. Jeśli żadna ze stron nie zrezygnuje ze swojej determinacji na rzecz całkowitego zwycięstwa, wówczas dziwaczny stan (ni)pokoju-(ni)wojny na długie lata pogrąży Europę Środkową i Wschodnią w paraliżującej traumie.

Gdy zamilkną działa...

i opadnie pył bitewny, przyjdzie może czas na refleksję. Być może część obserwatorów ułoży w jakieś logiczne ciągi wszystkie absurdy wojny na Ukrainie. Może ochłona rozgrzane emocjami umysły badaczy uniwersyteckich, którzy spokojnie zastanowią się nad ideologicznymi uzasadnieniami tej wojny (sprowadzanie konfliktu do zwarcia między demokracjami a autokracją rosyjską niewiele wyjaśnia), błędami strategicznymi Zachodu i Rosji w budowaniu pozimnowojennej równowagi sił, ułomnościami psychicznymi przywódców, splotem interesów uczestników bezpośrednich i pośrednich, utratą sterowności systemowej.

Wojna na Ukrainie pokazuje, że pewne szaleństwa powtarzają się regularnie w historii. Wojna ze swojej istoty ma charakter zbrodniczy, pokazuje przede wszystkim pychę i pogardę dla słabszych, ujawnia atawistyczne instynkty i obnaża cynizm świata polityki, finansjery i armii. Francuski socjolog **Gaston Bouthoul (1896-1980)**, twórca polemologii, naukowej refleksji nad wojną, wskazywał m.in., że wbrew swojej szkodliwości, wojna jest osobliwą grą sił, dającą się wytłumaczyć nie tylko

w kategoriach rytuałów i symboli, ale także w granicach gospodarczej, wojskowej, demograficznej czy ideologicznej logiki. Poszukując obiektywno-racjonalnych korzeni wojny i zjawisk z nią związanych wielu jego naśladowców ucieka od najważniejszej przyczyny, tj. obłądu, obsesji i szaleństwa ludzi władzy – tych wszystkich, nawet demokratycznie „pomazanych” wodzów i dowódców, którzy z racji posiadanych uprawnień mogą szafować życiem mas ludzkich, nie ponosząc za to z reguły żadnej odpowiedzialności.

Piękny w swoim zamyśle Akt Konstytucyjny Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO) ciągle przypomina, że jeśli wojny rodzą się w umysłach ludzi, to również w ich umysłach powinny być zwalczane. Czas więc przywrócić nadzieję, że pokój dzięki rozumowi można wygrać. Bo przecież, mówiąc słowami **Czesława Niemena**: *„Ludzi dobrej woli jest więcej/ I mocno wierzę w to/ Że ten świat/ Nie zginie nigdy dzięki nim/ Nie nie nie nie”*.

[Prof. Stanisław Bieleń](#)